

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36—, za polugodište K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3-60, u malo-prodaji 12 l. pojedini broj. UGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST tiskao u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi pišu se ne vraćaju.

Godina III.

U Puli, utorak 4. prosinca 1917. X

Broj 865.

Primirje na ruskoj fronti

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja:

U posljednjim danima ugovoren je na mnogima odsječcima ruske fronte od divizije do divizije i od zbora do zbora mir oružja. U Pripijatskom području sklopila je neka ruska vojska sa nasuprot se nalazećima zapovjedništvima saveznika formalne primirje. Rusko je odaslanstvo prešlo jučer našu liniju, da sa punomoćnicima savezničkih vojska pripreme put primirju na čitavoj ruskoj fronti.

Na talijanskom bojištu i u Albaniji ništa nova.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 3. prosinca. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Iza bubanjske paljbe u noći obasjanoj mjesecinom napao je Englez jučer rano sa jakim silama kod sjeverno od Paschendaela Thüringske i heske su ga čete suzbile u žuström protutudarcu te su dopremile 60 zarobljenika. Iza suzbijenih navala popustila je paljba. Na večer je prolazno opet znatno narasla. Na bojištu kod Cambrala bila je paljbena djelatnost preko dana samo u malo odsjeka živalina. Na večer napao je neprijatelj iza silno pojačane paljbe na Inchy i Bourlon. U žestokim je borbama momak proti momku bio suzbijen. Djelomična se je engleska protunavala izjalovila kod La Vacquerle. Kod protusunka zaplijenili smo 9 topova i 18 strojnih pušaka. Broj zarobljenika dopremljenih od 30. studenoga povisio se je na 6000, plijen topova na 100.

Predbježna nagodba s Ugarskom.

Beč, 3. (D. u.) Zastupnička je kuća započela danas drugo čitanje predbježne nagodbe. Izvjestitelj Miklas započeo je raspravu, dok je ministar za trgovinu nastavio: Prema naredbama, koje su stigle, bile su obe vlade obvezane, prije nego li isteče nagodbeni rok, da pristupe k ugovorima u svrhu novog uredjenja gospodarskog nagodbenog odnošaja. To se dogodilo dne 27. veljače o. g., u koji je dan bila dotična pogodba potpisana. U daljnjem je govoru rekao ministar: „Rat, koji mi sada vodimo, gospodarski je rat, i mir, koji će biti sklopljen, bit će gospodarski mir, jer će se odnositi prije svega na gospodarske prilike svijeta. Moglo bi biti sasvim lako moguće, da će kod mirovnog pregovaranja imati utanačenja svjetovnih naroda, koja su gospodarskog značenja puno veću važnost, negoli teritorijalna pitanja. Ne može to nikako da bude da mi pregovaramo s protivnikom, a da još nijesmo medjusobom na čistu. Prije nego li započnemo pregovaranja s protivnikom, moramo si učiniti jasan odnošaj k našim prijateljima, osobito k njemačkoj državi. Pregovaranja s našim susjedom, Njemačkom, baš su započela. Danas još nije moguće uvidjeti, kako će teritorijalna i ostala utanačenja djelovati kod budućeg mirovnog pregovaranja na gospodarske odnošaje obih država, kao što i na naše prijatelje. Ministar kaže, da se za sada treba pripremiti na predbježnu nagodbu od dvije godine, što je po njegovome mnijenju sasvim dovoljno. Čim postanu nagodbena pregovaranja zrela za osudu, biti će predani odnosni predlozi ustavnom parlamentarnom uredjenju. — U zast. je kući poslije trgovačkog ministra govorio je zast. Friedmann, a za ovim zast. Špinčić, koji je izvodio, da je dualizam već samo po sebi nesreća za Jugoslavene i da isti znači uništenje ovoga naroda. Pritužuje se radi postupanja sa Jugoslavenima za vrijeme rata te izjavlja: Pošto nagodba predstavlja nagodbu sile te je u protuslovlju sa demokratskim načelom i sa pravom naroda na

Bojna skupina njem. prijestolonasljednika: U Argonama dopremili smo kod uspješnih poduzeća zarobljenika.

Bojna skupina nadvojvode Albrechta würtem.: Živahna djelatnost neprijatelja u šumi Tann i u Sundgau-u traje.

Tijekom zadnjih je tri dana izgubio neprijatelj u zračnom boju i sastrjelanjem sa zemlje 27 ljetala i 2 privezana balona. Poručnik je Müller postigao svoju 27. i 28., poručnik Pongartz svoju 25. i 26. zračnu pobjedu.

Istočno bojište

U brojnim je odsječcima ruske fronte utanačeno lokalno primirje od divizije do divizije. Sa jednom ruskom vojskom u području Pripijeta sve do južno od Lipe i sa više generalnih je zapovjedništva sklopljeno je primirje. Daljnja su pregovaranja u toku. Rusko odaslanstvo stiglo u područje zapovjedništva gfm. princa Leopolda Bavorskog, da se postigne sveopće primirje.

Macedonsko bojište:

Nema većih bojnih djelatnosti.

Talijansko bojište.

Ništa nova.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

Berlin, 3. (D. u.) Wolffov ured javlja: Dne 1. prosinca ugovoreno je sa jednom ruskom vojskom primirje za frontu od južnog brjega Pripijeta prema jugu sve do južno od Lipe. Dne 2. prosinca u 10 sati na večer obustavljena su u ovom odsječku neprijateljstva. Došlo je do utanačenja, koja se protežu na saobraćaj medju obim linijama, na premještanje četa, na radnje i na ljetalačku djelatnost. Za otkazanje mira oružja ustanovljeno je razdoblje od najmanje 48 sati, te se neprijateljstva nesmiju započeti, prije nego li proteče ovo razdoblje.

samoodredjenje, glasovat će njegova stranka proti nagodbi. (Odobranje kod Jugoslavena.) Na to su govorili zast. Kobsa, Lewickij, Jerzabek i dr. Urban, koji posljednji zagovara postepeno ukinuće zopora, koji postoje medju obim državnim polovicama i medju pojedinim pokrajinama. Zast Fiedler (Čeh) raspravlja o odnošaju medju nama i Ugarskom obzirom na buduću mogućnost poslije rata. Odnosaj se mora osnivati na drukčijem temelju, nego je to do sada bilo. Govornik upućuje nato, da je ugarski državni sabor oštro nastupio protiv Čeha, jer bi u slučaju ostvarenja prava naroda na samoodredjenje nestalo nadvlade mađžarskog elementa u ugarskoj državnoj polovici. Kad bi vlada poduzela proti Čeha oštre mjere, kakve žele Mađžari, onda neka se ona pazi. Česti će glasovati proti predlogu, jer ne će da izraze, da su zadovoljni sa dualizmom. Nato se sjednica prekida. Naredna sjednica sutra.

Delegacije.

Beč, 3. (D. u.) U prisutnosti gotovo svih delegata, dok su galerije bile pune zastupnika gospodske i zastupničke kuće, otvorio je ministar izvanjih posala zasjedanje, dok je predsjednikom delegacija bio izabran delegat Hauser. U svojem je govoru spomenuo on, kako će biti nastojanje delegacija, da se iz ratnog zasjedanja stvori brzo mirovno zasjedanje. Oni koji očekuju od austrijskih delegacija nastavak rata, varaju se. Spomenuo je pokojnog cara Franju Josipa i njegovog nasljednika sadašnjeg cara Karla, koji od svog nastupa na prestolje nastoji, kako bi se ovo klanje privelo kraju. Pod kraj bio je izabran podpredsjednikom delegacija delegat zastupnik dr. vitez Bilinski.

Beč, 3. (D. u.) Ugarske su delegacije obdržavale danas svoju otviritvenu sjednicu, u kojoj bje izabran grof Khuen Hedervary predsjednikom i grof August Zichy podpredsjednikom. Iza kratkog patrioitičnog govora predsjednika, slijedili su Njegovome Veličarstvu oduševljeni poklici „Eljen“. Buduća će se plenarna sjednica sazvati pismeno.

Iz Rusije.

Beč, 2. (D. u.) Prema vijestima, koje su danas prispile iz inozemstva, pao je u ruke boljševika Mohilev, glavni stan ruskih vojska. Duhošin, njegovi pristaše te časnici antantne vojničke misije su pobjegli.

Petrograd, 2. (D. u.) Trockij je ruskog poslanika u Parizu Maklakova odпустиo iz njegove službe te je izjavio, da bi Maklakovjevo sudjelovanje kod alijirске konferencije bilo zločin proti državi.

Amsterdam, 2. (D. u.) „Times“ javljaju iz Petrograda: Krilenko je vojskama zapovjedlo, da obustave borbu, ali neka paze, da ne kušaju poduzimati bratimljenja i neka čekaju na rezultat pregovaranja.

London, 2. (D. u.) Reuter javlja iz Petrograda: Neka naredba maksimalista naredjuje, da se petrogradsko gradsko zastupstvo ima raspustiti. Novi će se izbori vršiti dne 9. prosinca.

Amsterdam, 2. (D. u.) Reuter javlja iz Petrograda: Petrograd je u ustavodavnoj skupštini zastupan medju drugima i od maksimalista Lenina, Trockog, Miljukovog i Radičeva. Maksimalistički su povjerenici dali zatvoriti vojničke akademije.

Bern, 2. (D. u.) „Matin“ i „Jura“ iz New-Yorka: Vlada Udruženih država ne će odgovoriti na Trockijevu notu, već će samo potvrditi primitak.

NEPRIJATELJSKI IZVJESTAJI.

Engleski:

1. prosinca, popodne. Na Cambralskoj bojni frontu nije neprijatelj kušao da ponovi glavne svoje navale. Jugozapadno od Vendhuille od naših su četa uspješno suzbite mjesne navale. U dolini Scarpe bila je djelatnost neprijateljskog topništva živalnija nego inače. Našom su vatrom odbita tri pothvata, poduzeta prošle noći od neprijatelja. U susjedstvu Varnetona poduzesmo dva uspješna pothvata, zadasmo neprijatelju mnogo gubitaka te u oba slučaja privedosmo zarobljenika.

Iz Palestine. 1. prosinca. General Allenby javlja: U noći na 29. studenoga navelo je neprijatelj na naše promaknute položaje na južnom brjegu Nahr-el-Audže, u susjedstvu Biret-el-Jamisa te se je ustalio tik pred našim linijama. Dne 30. studenoga opkolila je pukovnija lake australske konjanice neko neprijateljsko odjeljenje, zarobila je 2 časnika i 146 momaka te zaplijenila 4 automatične puške. Dne 30. studenoga zarobiše naše čete 8 časnika i 298 momaka, koji su držali u posjedu Beit-el-Fauk te se na to sa zarobljenicima povukoše u svoju liniju.

2. prosinca. Tijekom jučerašnjeg boja u susjedstvu Mosnieresa poduzeo je neprijatelj ništa manje od devet navala na naše položaje u selu i kraj njega. Sve su navale suzbite uz teške gubitke po neprijatelja. Kod posljednje je navale uspješno odjeljenje njemačke pješadije, te se je ustalio u blizini sela Les Rucel-Vertes, na zapadnom brjegu kanala Selde, ač je protunavalom izbačeno. Neprijateljski su izvidnički odjeti bili u noći u susjedstvu Aviona i južno Armentiersa protjerani. Učinismo nekoliko zarobljenika.

Iz Palestine. Jučer su Turci naveli na naše linije u okolici Betur-el-Tahta i u okolici Bir-el-Buri. Ustališe se u našem položaju, ali su za osvjeta opeta izbačeni te ostaviše u našim rukama 300 zarobljenika. Gubici, što ih je neprijatelj imao za posljednjih navala, su očito veoma teški. Poduzeti su uspješni lijeti u svrhu bacanja bomba proti Ulkerenu, važnom križistu spojnica turske fronte. Na taborišta, željeznice, na obranbene baterije i na skladišta izbačena je od prilike 1 tona bomba.

Francuski:

1. prosinca popodne. U našoj su se vatri izjalovili neprijateljski pokušaji pothvata u predjelu Loivre, sjeverozapadno od Reimsa; u Argonima kod Courte Chauszes. Nama podjoše za rukom upadi kod St. Marie a Py u predjelu gornje Moze. Privedosmo zarobljenika. Na desnom brjegu Moze postala je topovska borba jača u odsječku Beaumonta i šume Chaume. Slijedi joj je žestoka neprijateljska navala na naše položaje sjeverno od šume Fosses. Napadač je bačen natrag u svoje jarko, dok su naše linije uspostavljene.

Radoslavov o mirovnom pregovaranju.

Sofija, 1. (D. u.) Sobraanje je opet započelo svoje zasjedanje. Ministar je predsjednik Radoslavov podao ovu izjavu: Bugarska je bila pripravna, u sporazumku sa svojim saveznicima, da stupi u mirovna pregovaranja, čim protivnik izdade predlog, koji bi se toga ticao, što je dokazala notom mjeseca prosinca 1916. kao što i svojim odgovorima na Wilsonovu i papinu notu. Takav je predlog bio sada na nas upravljenu od poglavice vlade ruske republike Lenina i od narodnog povjerenika za izvanje poslove Trockoga. Mi smo odgovorili odmah, da smo pripravnici stupiti u pregovaranja (Živahno odobravanje.) Bugarska nije mogla da odbije tu mirovnu ponudu, jer je ona ostvarila nacionalni ideal, za koji je u rat stupila, naime, sjedinjenje bugarske nacije u jednu jedinu državu, koja obuhvaća u sebi Macedoniju, dolinu Morave i Dobrudžu. To će biti osnova svih pregovaranja. Po mojim informacijama ruska će vlada izabrati svoje delegate, koji će se čim prije s nama dogovoriti o vodjenju mirovnih pregovaranja. (Novo odobravanje na svim klupama.)

IZ FRANCUSKE.

Pariz, 1. (D. u.) Havas. Pripravljajuća skupština za konferenciju međunacionalnih generalnih stožera vršila se je dne 1. t. mj. u jutro. Lloyd George, general Wilson, lord Milner i general Sayville podale se u Versailles, gdje se nalazi i general Cadorna.

* **Turski ratni izvještaj od 2. studenoga.** Iz glavnog se stana javlja: Već su se bojevi održali samo kod Naalina, gdje smo na putu iz Ludda u Betur el Foca sve do visočina pobjedonosno prodrijeti. Na desnom je krilu poduzeo neki nestrani bataljun odvažni sunak do Olrudsch-ah, pri čemu je bio zaplijenjen velik broj pušćanih strojeva. Na ostaloj fronti mjestimice artiljerijska vatra. Zapadno i južno od Jerusolima vlada mir. Inače nema nikakvih osobitih događaja.

* **Mir je još daleko.** 1500 zastupnika konservativnih i unionističkih saveza iz svih zemalja obdržavali su skupštinu, na kojoj su omalovažili Lansdownov list o mirovnim pogledima, te i izjavili, kako oni čvrsto pristaju uz ratne ciljeve saveznika, kako ih je ministar-predsjednik, Bonar-Law, mjeseca kolova označio. Bonar Law je na to govorio, i izjavio, da se pisma Lansdownova osnivaju na pretpostavci, da bi Njemačka bila pripravna da sklopi savez nacija i da govori o razoružanju. Prije rata nije se vlada usudila da Njemačku potakne na razoružanje. Ona je bila već blizu toga, ali bi Njemačka bila smatrala taj predlog kao navještenje rata. On pita, zašto se nije prve dvije godine rata u Njemačkoj sasvim ništa čulo o razoružanju, i ako se vidjelo u Njemačkoj da stvar ne ide na bolje? Sada sklopljen mir, značilo bi podati mogućnost baš onim ljudima, koji su svijet doveli u ovu tugu i muku, da počinjaju i nadalje svoja nedjela uvjek kad se im za to pruži prilika. Njemačka se ne bi nikada držala vezana nikakvim ugovorom, i rat se također ne da dobiti samo uspješima na bojištu. „Pustite vi Nijemce“ kazao je Bonar Law, „da najprvo uvide, e mi možemo dulje izdržati negoli oni“. Mir, koji bi bio sklopljen po osnovi Lansdowna, nadošao bi zajedno sa porazom po antantu.

* **Iz Bukarešta.** Kako listovi javljaju, dozvolila je oblast iza periode od više bezmesnih mjeseca, da se od 1. studenoga može opet da konsumira meso; no na svaki način u jako neznatnim količinama. Udio iznosi 100 grama po glavi i tjednu, što znači za pučanstvo Bukarešta, naviklo na bogato uživanje mesa, baš udio glada. Ali ni ostalog živeža nema sada previše. Pučanstvo prima na dan kao glavnu hranu 100 grama sočivo po glavi. Budući da se vojničke revizije do sada još uvijek u istoj mjeri provode, stanje prehrane nije ni malo radosno. Ta se činjenica opaža i u statistikama državnih organa prekomjerno umiranja od 5 — 600 osoba mjesečno. Pošto je cjelokupna žetva došla u veoma malenoj množini u korist pučke prehrane, osnovali su se zavodi, koji će osigurati žetvu za god. 1918. Oblast je baš ustanovila cijenu pšenice, koja je bila predana na prvi kolodvor od 28. leja za 100 kg — cijenu, koju se mora smatrati smješnom, pomislilo li na sadašnje cijene svjetovnog tržišta i na nisko stanje rumunjske valute.

* **Brazilija.** Iz Rio de Janeiro se javlja, da je Brazilija došla do sporazumka s Italijom o uporabi onih 30 njemačkih ladja sa 250.000 tona svenkupnog prostora, koji će se kroz jednu godinu pod brazilskom zastavom uporabiti za ojačanje opskrbljivanja živežem savezničkih zemalja.

Jugoslavenska politika.

Sarajevski „Glas Slobode“ javlja: Kako smo izvještani, među bosansko-hercegovačkim Hrvatima je u tečaju akcija protiv izjave nadbiskupa Stadlera. Uz ovu akciju pristaje velika većina hrvatske inteligencije, a isto tako i svjetovnog i redovnog svećenstva. Po nekim glasovima, uz ovu akciju pristaje i biskup Sarić i nadbiskupov tajnik Cankar. Protivnici izjave nadbiskupa Stadlera izlažu će na javnost sa jednom potpisanom izjavom, koja će se slagati sa izjavom Jugoslavenskog kluba na carevinskom vijeću od 30. maja o. g. Sve u svemu izgleda, da je „Hrvatski Dnevnik“ nasjelo sa svojom „novom“ politikom. Svi ga Hrvati ostavljaju, pa tako ostaje i bez pristalica i bez preplatnika.

Dne 28. studenoga imao je ustavni odsjek drugu sjednicu pod predsjedništvom dr. Laginje. Raspravljalo se je o nagodbi sa Ugarskom. Zastupnik je dr. Laginja izvodilo, da je dualistički sistem neuzdrživ, promatrao ga Jugoslaveni sa koje mu drago strane i to jednostavno stoga, što takva struktura donasa sama po sebi razdijelu svih grana javnog života. Produženja dualističkog sistema, premda samo u gospodarstvenom pogledu, Jugoslaveni ne mogu prihvatiti. Isto vrijedi i za još na dobro poznate ugovore iz mjeseca veljače t. g., na kojima se temelji vladin predlog. Bile kakve mu drago, na svaki su način prenatjane, jer još ništa ne znamo, kako će se prilike razviti u inozemstvu i kod pregovaranja za buduću mir. Naša monarkija neće u sadašnjem obliku moći pristupiti k mirovnim pregovorima. Produženje dosadašnje nagodbe nije nikako na mjestu, jer su se prilike u obim državnim polovicama nelizmjerno promijenile, jer su prilike posve drukčije, nego su bile za vrijeme sklapanja trgovačkog i carinarskog ugovora god. 1907. Vlade bi se morale ujediniti na formulu, da su svi proizvodi žita, ugarska narva, nadalje sve ruda, željezni proizvodi, petrolej i ugljen u Austriji, jednako kao ratno vodstvo posve jedinstveno dobro, sa kojim valja zajednički gospodariti za vrijeme rata i dugog vremena poslije rata. Svo drugo je samo siljepeći sjaj nekakvog uređenja zajedničkih prilika. Govornik i njegovi drugovi su proti produženju sadašnjeg položaja, koji znači samo polaganu izumiranje Jugoslavenskog naroda. Zato će glasovati proti produženju nagodbe.

Danas već možemo kazati, da Šusteršič-Sarkotić-Stadlerova akcija nije uspjela. Završili njihov napadaj na narodno jedinstvo odbijen je jednodušno od čitavog osvještenog naroda. Ako oni hoće da robuju Madžarima i Njemačima, Beču i Pešti, želimo im mnogo sreće i uspjeha. Ali narod neće više da robuje nijednome, već hoće biti gospodar na svojoj zemlji i na svojoj grudi i hoće imati pravo, da istjera svakoga nasrtljivoga, neprijateljnog tuđinca napolje. Mogu ona gospoda biti uvjereni, da će prvi ču suverenog naroda biti njihovo izopćenje iz naših krugova. Za našo narodne neprijatelje, za Nijemce i Madžare, možemo imati unatoč našem odlučnom političkom boju, štovanje, za imenovanu gospodu međutim samo prezir i osjećaj odvratnosti.

Političke vijesti.**Chamberlainov govor.**

Lansdownovo pismo dalo je ministru Austonu Chamberlainu povoda, te je držao govor, u kojemu je priznao nepovoljan vojnički položaj antante te rekao, da će Engleska držati svoju riječ ne samo prema Belgiji, nego i prema drugim nlijircima, dok budu ovi ostali vjerni svojim obvezama prema Engleskoj. Lansdowne je mislio, da može u nekojmu izjavnama, podanima sa neprijateljske strane, vidjeti nadu, da neprijatelj pristaje na obnovljenje i da je pripravan dati jamstva za budućnost. No, do mirovnih pregovora ne može doći sve dotle, dok Njemačka činom ne pokaže, da je napustila stare metode i dok Engleska ne bude u stanju, da Njemačkoj dikтира svoje mirovne uvjete. Engleska ne ide za tim, da Njemačku kao velevlast uništi, niti da joj nametne drugu vladu; Njemačka će uvijek ostati velevlast, i ako se ona hoće podrći općim zakonima o pravu i sili te pravom prijateljstvu, bit će ona dobrodošla. Što se trgovine teče, bit će također mjestu za reformiranu Njemačku, premda Chamberlain ne vjeruje, da će biti veoma dobrodošla prije, negoli nastane usponena na stanovite događaje.

Tajni dokumenti boljševika.

Svakim se danom množe sumnje o autentičnosti tajnih dokumenata, koje saopćavaju boljševici. Tako smo na primjer priopćili jučer neki takovi tajni dokumenti, koji govore o nekom protu-austrijskom pregovaranju između njemačke i ruske vlade, koja bi tobož bila dopustila, da unidju ruske čete na austrijsko područje. Stvar je već sama po sebi posve nevjerovatna. — Sada su boljševici priopćili još drugi dokument, u kojemu krive Brantinga i ruskog poslanika u Stockholmu, Gulkjevića, da su dogovorno spriječili sastanak međunarodnih socijalista u Stockholmu. Branting i Gulkjević su odlučno prosvjedovali proti tome te su izjavili, da prikaz nipošto ne odgovara istini. — Ruski poslanik u Bernu piše „N. Z. Zeitung“ sljedeće: Tekst brzozava, što ih je ovdješnje poklisarstvo poslalo u Petrograd, izašao je samo u skraćenom obliku 27. studenoga među objavljenim dokumentima. Tekst ovih priopćenih dokumenata sadržaje osim toga izvraćanje smisla i djelomično upravo falsifikacije. — I Wolffov dopisni ured objavljuje dementi, da se neki sastanak između Engleza i Nijemaca u svrhu sklapanja

separatnog mira na štetu Rusije nije nikada ni desio. — Lažu dakle dokumenti ili ne?

„Čemu ratujemo?“

Pod ovim naslovom donasa „Daily News“ članak svog glavnog urednika Gardinera, u kojemu se veli, da se a'lijirci bore ili za mir, koji vodi do saveza naroda ili pako sa Clemenceauom za mir, koji takav savez isključuje, te da bi se morali odlučiti ili za jedno ili za drugo. Clemenceau neće da pristupi savezu naroda, kojemu bi pripadala i Njemačka. Posljedica bi toga bila, da bi se proti njemačkom narodu, kojega se ne može uništiti ni izi pobjede, moralo ustrojiti jaki savez država, opkoliti ga sa neprijateljima, do zubi naoružanih, škoditi njegovom gospodarstvu te ga isključiti iz svjetskih tržišta, što bi Njemačku prisililo, da si opeta osvoji slobodu trgovanja i da se osveti. To znači, da sklopljenje mira ne bi započelo doba nove izgradnje svijeta, već da bi to prouzročilo pripreve za novi svjetski rat. Od Wilsona naznačeni put vodi do saveza naroda. Wilson nije stupio u rat, jer je žedan krvi, već radi toga, jer je htio da ladju čovječanstva dovede na novi put, u bojazni da će američanske baštine „pax americana“ nestati u rijeci krvi. „Pax americana“ nudja jedini primjer, da je pred sadašnjim ratom veliki broj slobodnih država, od kanadskih mora pa sve do rta Horn, mogao međusobno živjeti bez vojničke organizacije, bez vojnika po staležu, bez utvrđenih granica i bez tajne diplomacije. Wilson ide zatim, da čitavomu svijetu daje ovu „pax americana“, naline mir, koji isključuje militarizam i koji postavlja na mjesto sile pravo. Clemenceauov govor, koji njemačkom narodu jasno kaže, da izvan vojničkog sistema nema nikakve nade i nikakve budućnosti, jasno kaže, da je neophodno potrebno, da se odstrani zbrka, koja postoji među nlijircima pogledom na ratne ciljeve. Ako Clemenceauovo odricanje saveza naroda postane temeljnim kamenom antantne politike, mora se rat nastaviti do zadnjeg čina tragedije; ako naprotiv ima da dođe do saveza naroda, tad se to mora glasno obznaniti, tad bi se i vodjenje rata, mirovni predložak i gospodarska politika a'lijiraca te njihovostanovište s jedne strane prema pruskom sistemu, s druge strane prema njemačkom narodu, moralo dovesti s tim u sklad.

Domaće vijesti.

Hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu raspisala je novu emisiju dionica na ukupni iznos od K 1.000.000.—, da time upotpuni svoju dioničku glavnicu na K 4.000.000.—, kako joj to pravila propisuju. Budući da je taj tečaj emitiranih dionica ustanovljen sa K 80.— t. j. sa K 30 nad nominalnom vrijednosti, to će time ovaj zavod povisiti i svoju pričuvu za K 600.000 t. j. na K 1.620.000.—, a s dotacijama za ovu godinu bit će ta pričuva još znatno veća. Povisjenje dioničke glavnice hrvatske poljodjelske banke motivira se time, što je zavod u zadnje vrijeme nabavio više ovećih posjeda. Napose spominjemo posjed „Adolfovac“ kod Slatine sa površinom od 1320 k jutara te sa svim zgradama, fundusom instruktusom i raspoloživim zalihama. Na ovom vrlo zgodnom posjedu uvadja banka racionalnu gospodarsku upravu, koju će voditi kroz veći niz godina, da osigura i priredi naročito za potrebe hrvatskih seljačkih zadruga valjanog sjemenja, a zatim rasplodne stoke i drugih potrepiština. Osim toga nabavila je banka posjed „Uljanik-Breklnska“ kod Daruvara s površinom od 600 k jutara te „Bok“ kod Virovitice sa 640 k jutara. Ovi će se posjedi naskoro parcelirati među domaće pučanstvo, pa je odnosna osnova već dovršena, a izgledi za parcelaciju vrlo dobri. Ima i drugih manjih posjeda i gradilišta u svrhu parcelacije i kolonizacije. U zadnje vrijeme kupila i susjednu kuću kraj svoje u Zagrebu tako, da u središtu grada ima sada oveći prostor, na kom će iza rata podići palaču. Hrvatska poljodjelska banka prekupila je nedavno većinu dionica Prve hrvatske tvornice strojeva i ljevaonice željeza u Zagrebu, pa je tom kupnjom dobila u svoje ruke ovo vrlo dobro industrijalno poduzeće, u kom će se doskora osnovati naročiti odjel za gospodarske strojeve. Stim je potivatom proširila banka svoje poslovanje, koje namjerava u tom smjeru još upotpuniti Povjerenje, koje ovaj hrvatski patriotski zavod uživa, najbolje se odrazuje u ulošcima, koji iznose sada kod banke preko K 19.000.000.— Dionice hrvatske poljodjelske banke prodavane su u zadnje vrijeme po K 90.— do K 100.—, pa nema dvojbe, da će sadašnja emisija bit brzo raspačana tim više, što novim dionicama stiču dioničari pravo opcije za buduću emisiju. Ovu emisiju dionica preporučamo stoga naročitoj pažnji hrvatskog općinstva.

Koncertat Zlatka Balokovića. Umjetnik, koji nas je nedavno očarao svojom velikom umjetnošću, nastupa danas u gradskom kazalištu u 6 sati popodne. Program je krasan: 1. St. Sæens: Koncertat u H-Duru: Allegro-Andantino grave-Allegro moderato. 2. Bach: Andante i gavota od 4 sponate. 3. A. Wieniawski: Legenda; b), Dvoržak: Humoreska; c). Za vlasti, (iz domoyine). 4. Sarasate: Ciganski napjevi.

Naši bjegunci. Od naših bjegunaca, koji se nalaze u kotaru Hustopeč u Moravskoj, primili smo veoma dirljivo pismo ujedno s malenom svoticom, koja ali puno govori. Sabrali su medju sobom i otkinuli od svojih ustiju da pošalju za naše narodne škole. Ti ljudi, puni gorkoga iskustva osjećaju, kako je teško, kad je čovjek tjeran od nemila do nedraga i proganjan širom svijeta, i kako je u tuđini gorak kruh i teška borba za opstanak osobito onih, koji nijesu na tu borbu dovoljno pripravn. Osjećaju da nam treba škola, da nam treba prosvjete i znanja, da treba odgojiti mladij bolji i sposobniji naraštaj, koji će biti kadar da odoli tuđinskim nasrtajima. Srdačni pozdrav šalju miloj Istri, modrome moru i plavetnome južnom nebu, i javljaju, kako teško čekaju dan, onaj sveti dan, kad će im biti dozvoljeno, da stupe na prag rodne si kuće. Grozni strah osjećaju pred trećom zimom, koja im ide u tuđini u susret, i ako im već odavna obećano sa svih službenih mjesta i neslužbenih strana. Vole, kažu, vratiti se na obale sinjeg mora, i udisati svježeg povjetarca, pa makar morali da umru u svojoj kući, negoli još i nadalje trpjeti u sjevernim ledenim krajevima. Evo imena tih naših junaka, koji se iz tuđine gjetiše naših škola. Darovaše: po K 4— Ante Šegota iz Segotići; po K 3—: Miho Bulić iz Kavrana, Cillga Ante iz Segotići, Ivan Bulić iz Kavrana i Katica Peruško; po K 2—: Ante Peruško iz Malih Vareški; po K 1—: Josip Šegota, Josip Peruško, Foška Šegota, Ulika Šegota, Katica Peruško, Jakov Šegota iz Segotići i Marija Cvek iz Kavrana; po 50 para: Marija Peruško i Zvana Peruško. Svotu je sakupio medju svojim drugovima mladić Ante Šegota. Evala našim požrtvovnim bjeguncima! Vratili se čim prije u krilo majčice Istre, koja vam doduše ne će pružiti danas nikakvih slasti i užitaka, već samo napore, bijedu i oskudicu, ali barem bit ćete pod svojim krovom, na toplom jugu i rodjenoj grud!

Prvi snijeg! Očekuje se ga uvijek, kao ričedak dar majčice prirode, koja hoće da se pokrile bijelom mekom haljinom. Sinoć je nadošao! Počeo je da sipi velikim pahuljicama, kao da bi baš namjeravao da nas iznenadi. Alaj će tu biti krike i veselja kod djece, koja ne mogu da shvate, da po istom snijegu stupaju negdje daleko u tuđim krajevima njihovi branitelji. Stupaju, gazeći taj mekli bijeli snijeg — i smrzavaju se u istom lijepom mekanom snijegu. Ali kako bi to oni mališi mogli da znadu! Oni će se veseliti, velikim će se grudama nabacivati — a najljepše će biti, prevari li nas snijeg, i uopće nas ni ne posjetiti!

Dar za Iva konte Vojnovića. Sakupljeno je medju našom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Prinz Eugen“, za dar našeg jugoslavenskog pjesnika Iva konte Vojnovića, prigodom njegove 60-godišnjice, i položeno preko naše uprave K 116—. Svota je dostavljena svrsi. Imena plemenitih darovatelja donijet ćemo naknadno.

Prodaja konja i ostale marve. Vojnička je oblast odlučila, da rasprodá u Pazinu uz umjerenе cijene one konje, mazge i osle, koji su usljed vojničkih operacija omršavili. Oni poljo-djelci, poslodavci i trgovci — isključivši one, koji trguju sa gore navedenom marvom, — i koji imaju dosta sijena da uzdrže spomenutu marvu, neka se obrate do 15. o. mj. na općinski ured osobno ili pismeno, naznačivši svoju točnu adresu, zanimanje, broj i vrst marve što bi htjeli imati. Tom prigodom preporučamo našim seljacima, koji su se u zadnje vrijeme povratili kući, a ne našli nikakve marve, da iskoriste ovu prigodu.

Koncertat hrvatske omladine u Pazinu, c. k. velike gimnazije i hrvatske ženske učit. škole bit će 6. o. mj. u dvorani „Narodnog doma“. Raspored: 1. J. Haydn: Carevka; 2. „Slava Borojeviću“ (koračnica, svira orkestar); 3. Mendelssohn: „Proljetna pjesma“ (sviraju četveroručno gdje. M. Trampuž i Dušica Santel); 4. Hauptman: „Ribič“ (alt-solo uz pratnju gusala, glasovira i cello izvode gdje: Ervina, Eulalija i Jelka Wri-scher i O. Kersovani); 5. Boccherini: „Menuet“ (svira orkestar); 6. Schwab: „Zlata kanglica“

(mješoviti zbor i orkestar); 7. J. Haydn: D-dur-simfonija (izvodi orkestar); 8. Svendsen: „Romanca“ (gusle solo g. S. Santel, glasovir g. A. Kers); 9. M. Brajša-Rašan: „Sursum corda“ (veliki mješoviti zbor i orkestar). Početak točno u 8 sati na večer. Čisti prilod u korist crvenoga križa i djačke kuhinje. Ulazne cijene: I. red 5 K, II. red 4 K, III. red 3 K, galerija 1 K. — Obzirom na plemenitu svrhu darovi se primaju sa zahvalnošću. Odbor.

Naša gospoda. „Novine“ donose iz Poreča: Nije tome davno, što je posjetilo naše mjesto Nj. Vel. car Karlo. Pošto je njegov dolazak bio najavljen, dočekale su ga na trgu pred crkvom sve mjesne oblasti, a i našeg hrvatskog naroda bilo je iz okolice mnogo, što je klicalo svome vladaru. Ipak bilo je nešto, što je osobito upadalo u oči, pače i najviši je dvorski dostojanstvenik bio to opazio, te pitao gdje su porečka gospoda. Začudo nije bilo ni markiza J. Polesinija premda bi i on kao službena osoba — ta voditelj je aprovlzacije — morao bit prisutan. Da nije došao na pr. jedan Vergotini, ne bi bilo tolike zamjere, ali da je izostao najbolji prijatelj i pobratim našeg kotarskog poglavara grofa Melsa-Colloredo, koji je opet u najintimnijem odnošaju sa c. kr. namjesnikom Fries-Skenejem, dosta nas je presenetilo, pa je imao onaj gospodin iz careve pratnje pravo, kad je pitao, gdje su markizi Polesini. Grof je Mels-Colloredo poznat medju našim seljaštvom kao grubijan, a i naše je učiteljstvo osjetilo njegovu šaku, jer iz principa ne riješava njihove molbe za oprost od vojničke službe, dok su njihovi kolege Talijani svi na svojim mjestima. No znamo što o svemu tome sudj g. Fries-Skene, radoznali smo, da li mu kada padne na pamet, ne bi li takve nesposobne osobe zamijenio sposobnijima, pa makar bili bez grofovskih naslova.

Milodari za hrvatske škole u Pull. Prigodom „Božićnice“ sakupljena je medju Hrvatima kod Roničkog odjela ratne mornarice svota od K 67—, i predana preko naše uprave ovim popratnim riječima: Kao što se je odazvala naša momčad sa svih strana ratne mornarice, veselim se srcem odazvala i ona šačica Hrvata roničkog odjela, da pomogne otvaranju naših škola. Da, odazvala se je rado, i odazivat će se svakom prigodom, jer dobro znade, da se samo putem škola dolazi do narodne slobode. Zar se nijesmo dosta naspavali, dok su ostali narodi napredovali u svemu, ne osjećajući nikakvog potlačivanja? Nikada se nijesmo mogli smatrati onim sretnicima, da smo „svoji na svome“! Zato se sada budimo i moramo biti pripravni žrtvovati sve na korist našeg siromašnoga i zapuštenog naroda. Odbucimo sve ono, što nam drugi nameću, i pokazimo, da smo svjesni onoga, čega u istinu i jesmo, a ti mladi naš hrvatski naraštaju, prioni svim svojim svježim silama uz nauku, jer je ona jedino sredstvo, kojim ćeš rasvijetliti tamu. Spasi ti naraštaju naš, nado naša, ovu našu zapuštenu domovinu, da dodje do onog stepena, na kojem stoje svi izobraženi narodi! Divimo se ovim lijepim riječima naše omladine, koja govori samoj onako kako osjeća. — Darovaše: po K 5:50: Augustin Žuvanić, Ivan Antončić; po K 5—: Dinko Ivašić, Antun Jedreško, Toma Jakominić, Božo Lončar, Petar Simeudić; po K 3: Antun Guberina, Ćiril Žnlak; po K 2—: Fraujo Cetinić, Vtiko Ćurlin, Dragutin Domijan, Marijan Lovrin, Petar Perožić, Franjo Paškar, Srećko Sekulin; po K 1—: Ivan Aničić, Ivan Car, Eugen Kučić, Mate Lovrić, Marijan Segić, Ivan Erzegović, Krste Milutin.

Dalje su položeni preko naše uprave istom prigodom, i u istu svrhu slijedeći doprinosi: Gospodjica Foška Damjanić K 20.—; Gospodin Antun Božić sa brda Kastanjera K 20.—; Sakupljeno po gosp. Andriji Vlahov, medju našom momčadi na Nj. Vel. brodu „Minerva“ K 39:20; sakupljeno po gosp. Simi Rogić medju jugoslavenskom i českom momčadi na Nj. Vel. brodu „Chamaleon“ K 114.—; Sakupljeno po gosp. Josipu Sučić medju našom momčadi na Nj. Vel. brodu „Eh. Ferdinand Max“ K 840.—. (Imena plemenitih darovatelja, donijet ćemo naknadno.) Ukupno K 1033:20; zadnji iskaz K 19:71:18; sveukupno K 20.744:38. Požrtvovnim sakupljačima i plemenitim darovateljima kličemo živjeli! Naprijed za hrvatske škole.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 4321.

Vojničke vijesti.

Osnovna zapovjed lučkom admiralata broj 337 od 3. prosinca 1917

Posadno nadzorstvo nadpor. Gostynski. Lječničko nadzorstvo na N. V. o „Bellona“: inijski liječnik dr. Tschada. Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: inijski liječnik dr. pl. Wenusch.

Javna zahvala

Potpisana obitelj izrazuje ovime najsrdačniju zahvalu svim onim milim osobama iz Medulina, koje su joj prigodom bolesti, smrti i pogreba njihovog nezaboravnog

Josipa Coslian

iskazali budi na koji način svoju sućut. Osobito pako prilikom pogreba, kojemu su prisustvovali u velikom broju.

Bog njim plati!

Pula, 3. prosinca 1917.

Obitelj Coslian.

MALI OGLASNIK.

Praznu sobu traži se, kao društvenu prostoriju. Obratiti se kod uprave pod „Olimpia“.

Dvije su se crne koze izgubile na 30. studenoga. Tko ih je našao, nek povrati uz nagradu, Ogrizek na kolodvoru.

Nikelni novac daje u zamjenu papirnica Jos. KRMPOTIĆ, trg Custoza, br. 1.

Knjižara papirnica i knjigovežnica

Ivan Novak

Pazin, (Istra)

Preporučuje prigodom božićnih blagdana i nove godine, svoju bogatu zalihu svakovrsnih razglednica.

Dalje preporuča svoju zalihu kolendara, i to: „Dancu, malu i veliku pratku, Kolendar Srca Isusova, Veliki zabavni kolendar, „Vojnički kolendar“ kao i dnevne, tjedne i džepne kolendare za god. 1918.

Naručbe se opravljaju brzo i točno.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored Crveni kraljević

Igrokaz u 4 čina

sa
WILHELM KLITSCH

Početak: 3, 4:40, 6:20 s. pop.

Neprekidne pretstave.

Ulaznina: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake pretstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

EMISIJA DIONICA

Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva

Poziv na potpisivanje.

Na temelju ustanova čl. 8. i 9. društvenih pravila zaključilo je ravnateljstvo Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva povisiti dioničku glavnicu toga zavoda za **K 1.000.000.—** to jest

od K 3.000.000.— na K 4.000.000.—

izdanjem novih

20.000 dionica **jedinica** po nominalnoj vrijednosti od K 50.— ili
2.000 „ **desetica** „ „ „ „ „ 500.—

i to uz ove uvjete:

1. **Potpisna cijena** za dionice **jedinice** iznosi **K 80.—**, a za dionice **desetice** **K 800.—** po komadu. Višak od K 30.—, odnosno K 300.— kod potpisne cijene naprama nominalnoj vrijednosti dotičnih dionica pripaja se po odbitku odnosnih troškova pričuvnoj glavnici zavoda.

2. Kod potpisivanja ima se odmah uplatiti cijela svota t. j. čitava kupovna za sve ubilježene dionice. Vrh dotičnih uplata izdavati će se potvrde.

3. Ove dionice sudjeluju na dobitku zavoda za g. 1918. pa će im prema tomu pripadati dividenda, koja teče počam od 1. siječnja 1918. Ostala će prava dotični dioničari moći izvršivati nakon što budu prema čl. 14. društvenih pravila upisani u knjigu dioničara.

4. Dionice glase na ime, pa će se ispostaviti i vlasnicima izručiti nakon zaključene ove emisije. Svaki potpisatelj treba da naznači **čitljivo i točno uz ime i prezime**, na koje bi imale njegove dionice glasiti, također svoje **zanimanje te poblizu adresu**, na koju će mu se dionice franko dostaviti.

5. Bude li subskripcijom prekoračen gore emitirani broj dionica, pridržaje si ravnateljstvo pravo slobodne dodjelbe dionica.

6. Budući da se ovom emisijom upotpunjuje dionička glavnica, koja je bila društvenim pravilima otprije propisana, predaje se i ova emisija, poput svih dojučasnih, slobodnoj javnoj subskripciji. U buduće pak pridržat će se pravo opcije svim sadanjim i i ovim novim dioničarima za sve emisije, koje će iza ove slijediti.

7. Potpisivanje i uplaćivanje počima na 1. prosinca 1917. pa traje do 31. prosinca 1917.

8. Potpisivanje i uplaćivanje ovih dionica obavlja se na blagajni Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva u Zagrebu, kod njezinih podružnica na Rijeci i u Sarajevu, kod ispostave u Bribiru, Čabru i Hreljinu te kod svih hrvatskih seljačkih zadruga. Odnosni dopisi u uplate mogu se i poštom slati na spomenute naslove.

U ZAGREBU, 29. studenoga 1917.

Ravnateljstvo

**Hrvatske poljodjelske banke
dioničarskoga društva.**